

Wij integreren cultuuronderwijs in het lesprogramma

Ester Batenburg
ICC-er SO Gelinckschool, Spijkenisse

"Het cultuurplan, dat ik samen met een collega voor onze school heb geschreven, heeft als doel het cultuuronderwijs te integreren in ons lesprogramma. Zo wordt het een eenheid. Wanneer een cultuuractiviteit aansluit bij bijvoorbeeld een geschiedenisles worden andere kanten van een onderwerp belicht en kunnen verbindingen worden gelegd. Verschillende interesses worden aangeboord, waardoor een onderwerp kan gaan leven. Op die manier kun je kinderen enthousiaster en nieuwsgieriger maken – en tegelijkertijd hun onderzoekend, creërend en reflecterend vermogen vergroten. Cultuuronderwijs kan ook een rol spelen in het activeren van het creatieve proces dat kinderen doorlopen, bijvoorbeeld bij beeldende vorming: hoe kijk je nu naar wat je hebt gemaakt, zijn er nog meer mogelijkheden? Wij verwachten dat kinderen hierdoor leren flexibel en creatief te denken."

Harmen Akkerman
Wethouder onderwijs, Giessenlanden

"Als wethouder onderwijs in de mooie gemeente Giessenlanden ben ik er trots op dat alle scholen in onze gemeente meedoen aan het project *Cultuureducatie met kwaliteit*. Cultuuronderwijs maakt dat kinderen op een andere manier naar de wereld gaan kijken. Ze worden gestimuleerd om buiten het gewone te denken. Je laat ze vragen stellen bij datgene wat ze zien, bij wat ze beleven. Of dat nou een schilderij is, een muziekkuitvoering of een mooi landschap. Om mee te kunnen doen in onze complexe samenleving is het nodig dat kinderen leren dingen te onderzoeken om een mening te vormen. Het leert ze creatief te worden en samen te werken met anderen. Daarom is het ook belangrijk dat ze kennismaken met zoveel mogelijk kunst- en cultuuruitingen. Kinderen moeten vooral hun eigen keuzes kunnen maken."

Kinderen worden gestimuleerd om buiten het gewone te denken

Cultuuronderwijs leert kinderen dat het allemaal niet zo zwart-wit is

WAT HEBBEN ONZE LEERLINGEN AAN CULTUURONDERWIJS?

Breng dit in kaart met deze handige poster

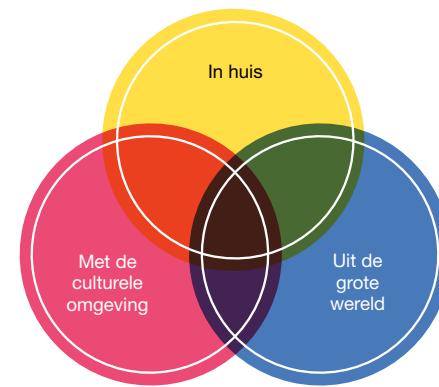
Kennis over jezelf en de wereld om je heen is belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Daarom heeft het Rijk cultuuronderwijs op de basisschool als speerpunt benoemd. Deze poster helpt u om uw visie op cultuuronderwijs te bepalen. Een handig hulpmiddel daarbij zijn de drie domeinen:
DOMEIN 1 de school
DOMEIN 2 de culturele omgeving
DOMEIN 3 de grote wereld

Evenwichtig programma
Elk domein levert een specifieke bijdrage aan de culturele ontwikkeling van een kind. Een breed en evenwichtig cultuuronderwijsprogramma, uitgespreid over acht schooljaren, bevat activiteiten uit alle drie de domeinen. Wat u als school aanbiedt in elk domein – en van welke discipline – hangt af van uw visie, mogelijkheden en doelgroep.

1
Wat heeft onze school zelf in huis?

2
Wat heeft onze culturele omgeving te bieden?

3
Wat halen we uit de grote wereld van kunst en cultuur?

Hang op en noteer

Hang deze poster op in de lerarenkamer en bepaal samen wat cultuuronderwijs oplevert. Dit helpt u keuzes te maken voor projecten, methodes en samenwerkingspartners. De interviews met betrokkenen uit de omgeving van de school dienen ter inspiratie.

Ons aanbod

Kunstgebouw, expert in Zuid-Holland voor kunst en cultuur, biedt u deze poster aan. Vanuit de *Kunstgebouw|Academie* helpen we basisscholen, gemeenten en cultuuraanbieders hun professionaliteit op dit gebied te vergroten. Met *Kijk|Kunst* en *Doel|Kunst* bieden we basisscholen twee complete en samenhangende kunstprogramma's.

Margriet Gersie
Directeur Kunstgebouw

PS Deze poster is de derde in een reeks: www.kunstgebouw.nl/poster
Wilt u posters bijbestellen?
Mail naar pr@kunstgebouw.nl

Een school die alleen maar gaat over taal en rekenen is een hele kale school

Suzan Overmeer
Musicus en kunstvakdocent

"Tijdens de jazzvoorstellingen die we voor Kunstgebouw spelen, laten we kinderen altijd actief meedoen: meezingen, meebewegen, mee-improviseren. Op die manier zijn ze heel erg betrokken bij wat er gebeurt – en doordat ze meedoen wordt het een deel van henzelf. Ik vind het belangrijk dat kinderen hun creativiteit mogen inzetten. We proberen ze te leren *open-minded* te zijn en ze een idee te geven van wat er nog meer in de wereld gebeurt. Dit kunnen dingen zijn waarmee ze vanuit hun eigen omgeving misschien niet snel in aanraking zouden komen. Zoals als jazzmuziek bijvoorbeeld, dat kent niet ieder kind. Door ze te laten improviseren, ontdekken ze dat ze het zich gewoon eigen kunnen maken – en dat het allemaal niet zo ingewikkeld is als het misschien lijkt."

We proberen kinderen te leren open-minded te zijn

Arnold Jonk
Hoofdinspecteur primair onderwijs

"Cultuuronderwijs is een doelstelling op zich van het onderwijs, één van de kerndoelen – en met goede reden: een school gaat over brede ontwikkeling. Wat ik hoop dat goed cultuuronderwijs voor elkaar krijgt? Dat kinderen leren over cultuur en dat ze ervan leren genieten. Het is ook vormend, het hoort gewoon bij je ontwikkeling als burger in de samenleving. Kinderen kunnen op heel verschillende manieren getalenteerd zijn. De kunst van het onderwijs is om te zien welke talenten kinderen hebben en om die te ontwikkelen. Je kunt talent niet alleen definiëren in termen van wie de hoogste cito-scores behaalt. Het gaat natuurlijk ook over die andere vormen van leren: een school die alleen maar gaat over taal en rekenen is een hele kale school."

Voor kinderen in de groei van hun brein is het fantastisch om kunst en cultuur aangeboden te krijgen

Professor Erik Scherder
Hoogleraar Klinische neuropsychologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam

"Bij het kijken naar kunst ontstaat hoog in de hersenstam activiteit. Je raakt opgewonden en dat zorgt ervoor dat de hele hersenschors actief wordt. Een dikkere hersenschors in de groei van je leven betekent dat je beter in staat bent tot denken, spreken, rekenen, dat soort functies. Je krijgt bij kijken naar kunst ook veel ruimtelijke informatie te verwerken. Die informatie wordt via de pariëtale lob doorgesluist naar de frontale lob, die bij kinderen nog helemaal in ontwikkeling is. Dat zorgt voor veel creativiteit en flexibiliteit. Ook wordt je limbische systeem aangesproken. Dat zorgt voor een intense emotionele beleving. Kortom, voor kinderen in de groei van hun brein is het fantastisch om naast de normale programma's kunst en cultuur aangeboden te krijgen."

bron: www.kunstgebouw.nl/hoekijkennaarkunstwerk

Sofie Augustinus (groep 7)
Daan Beukema (groep 8)
St. Victorschool, Noordwijkerhout

Sofie: "Het is goed voor je hersenen om niet alleen maar te leren op school, maar ook naar bijvoorbeeld een theatervoorstelling te gaan. Je hersenen gaan zich dan voorstellen wat er allemaal kan gebeuren. Vanmorgen zijn we naar een tentoonstelling geweest over Noordwijkerhout in de Tweede Wereldoorlog. Ik heb geleerd dat er hier toen een geheim vliegveld was, dat wist ik niet."

Daan: "We zijn met de klas ook naar de voorstelling *Hotel Perdu* geweest. Het ging over een jongen met een heleboel gangstervrienden; die miste z'n teddybeer en ging die zoeken. Dat was heel zwaar. Later in de klas moesten we met onze ogen dicht naar muziek luisteren en in je hoofd voorstellen wat er dan was. Ik denk dat je van cultuuronderwijs leert om je emoties beter onder controle te houden."

Vanmorgen zijn we naar een tentoonstelling geweest. Ik heb geleerd dat hier een geheim vliegveld was

Adriaan Tieleman
Directeur van o.a. basisschool De Regenboog, Melissant

"Wat cultuuronderwijs zo boeiend maakt, is dat het kinderen leert reflecteren. Bovendien werkt het verdiepend. Als je bijvoorbeeld een tekenopdracht koppelt aan een professioneel kunstwerk leer je kinderen nadenken over wat andere mensen of kunstenaars in het verleden hebben gemaakt. Als kinderen dat vergelijken met wat ze zelf hebben gemaakt, of hoe ze er zelf over denken, krijgen ze veel meer begrip voor hun eigen positie op deze school, in dit dorp, maar denken ze ook na over de manier waarop ze in het leven staan. Je ziet gewoon dat kinderen daardoor meer begrip krijgen voor de manier waarop dingen in elkaar zitten, meer vat ook op hoe een samenleving in elkaar zit. We willen onze kinderen graag opleiden tot creatieve mensen die kunnen samenwerken en met oplossingen komen: dat leren ze allemaal van cultuuronderwijs."

We willen onze kinderen graag opleiden tot creatieve mensen die met oplossingen komen

Dorien Folkers
Hoofd educatie Maas theater en dans

"Wat ik fijn vind aan cultuuronderwijs is dat het even over andere dingen gaat dan over leren in de cognitieve zin. Vooral het fysieke aspect vind ik belangrijk: dat je ervaart dat je ook kunt leren met je lichaam. Een herinnering raakt op *embodied*, in plaats van dat het blijft steken bij de nek. Je lijf is veel meer dan alleen je hoofd: met je fantasie kun je overal komen. De verbeelding, die bij kinderen nog zo sterk aanwezig is, is helaas een beetje uit het onderwijs gevallen - terwijl je via die verbeelding nog zo veel meer kunt leren. In onze programma's dagen we kinderen uit te associëren, creëren en presenteren. Via allerlei opdrachten geven we ze de vrijheid zelf iets nieuws te maken."

Via verbeelding kunnen kinderen nog zoveel meer leren

Heleen Reitsma
Moeder van 4 kinderen, waarvan de jongste in groep 8 zit van de Oranjeschool in Katwijk

"Door cultuuronderwijs leren kinderen op een andere manier naar dingen te kijken. Ik herinner me dat ze eens door een wc-rolletje naar details moesten kijken: wat zie je dan? Ik vind het verschrikkelijk belangrijk dat kinderen via school in aanraking komen met kunst, vooral als ze dat niet van huis uit meekrijgen. Als je ze jong vertrouwd maakt met cultuur, is het iets waar ze later absoluut naar teruggripen. Kunst moet je kinderen gewoon meegeven. Het waardevolle van het *Kijk|Kunst*-programma vind ik dat er vaak prachtige voorstellingen voorbij komen over actuele thema's als asielzoekers, bijvoorbeeld *Vlinder, een meisje zonder naam*. Het is zoveel dieper dan alleen een verhaal: het is heel waardevol als ze dat als kind leren, die verwondering, die verbeelding."

Kunst moet je kinderen gewoon meegeven

WAT HEBBEN ONZE LEERLINGEN AAN CULTUURONDERWIJS?

Breng dit
in kaart met
deze handige
poster

DOMEIN 1 In huis

Wat heeft onze school zelf in huis?

- Wij integreren cultuuronderwijs in het lesprogramma. Een cultuuractiviteit bij een geschiedenisles belicht andere kanten van het onderwerp.
- De kunst is om te zien welke talenten kinderen hebben en om die te ontwikkelen.
- Door een tekenopdracht te koppelen aan een professioneel kunstwerk leer je kinderen nadenken over wat kunstenaars in het verleden hebben gemaakt.

Per domein staat hier een aanvinklijstje met citaten uit de interviews op de achterzijde van deze poster. Vink aan in welke uitspraken u het cultuuronderwijs op uw school herkent. Vul het lijstje verder aan met uw eigen visie op cultuuronderwijs.

DOMEIN 2 De culturele omgeving

Wat heeft onze culturele omgeving te bieden?

- Kinderen stellen vragen bij wat ze zien, wat ze beleven in hun omgeving.
- Vanmorgen zijn we naar een tentoonstelling in ons dorp geweest. Ik heb geleerd dat hier een geheim vliegveld was.

DOMEIN 3 De grote wereld

Wat halen we uit de grote wereld van kunst en cultuur?

- In onze theaterprogramma's dagen we kinderen uit te associëren, creëren en presenteren.
- Tijdens onze muziekvoorstellingen laten we kinderen altijd actief meedoen; op die manier wordt het een deel van henzelf.
- In het *KijkKunst*-programma komen vaak prachtige voorstellingen voorbij over actuele thema's.
